

Advies inzake Commissie Schone Lei II

Bij brief van 12 mei 2003 hebt u de Commissie insolventierecht (hierna: de Commissie) verzocht u te adviseren over de mogelijkheden tot zodanige aanpassing van de wettelijke schuldsaneringsregeling dat deze op efficiënte en doeltreffende wijze beantwoordt aan de doelstellingen die destijds met haar inwerkingtreding waren beoogd.

De Commissie heeft naar aanleiding van uw verzoek een subcommissie ingesteld, de Commissie Schone Lei II, waarin behalve leden van de Commissie ook deskundigen van buiten de Commissie deelnamen. De Commissie heeft kennisgenomen van het ten departemente voorbereide concept-wetsvoorstel met toelichting, alsmede van het door de Commissie Schone Lei II voorbereide advies, waarin mede op genoemd concept-wetsvoorstel wordt ingegaan. Het advies van de Commissie Schone Lei II treft u hierbij aan.

In uw adviesaanvraag is de Commissie verzocht deze aanvraag met voortvarendheid ter te hand willen nemen, gezien de noodzaak spoedig een wetsvoorstel gereed te hebben. In verband met de verzochte spoed heeft de Commissie zich in haar beraadslagingen vooral geconcentreerd op de hoofdlijnen.

Het advies van de Commissie Schone Lei II wordt door de Commissie in grote lijnen onderschreven. Daarbij maakt de Commissie de volgende kanttekeningen:

Uw adviesaanvraag betrof de volgende vragen:

Op welke wijze kan de toepassing van de wettelijke schuldsaneringsregeling substantieel beperkt worden, met andere woorden: hoe kan strenger worden opgetreden bij de poort van de WSNP?

Hoe kan de wettelijke regeling vereenvoudigd worden, zodanig dat deze de schuldenaren op een zo doeltreffend mogelijke wijze naar een schone lei leidt en dat recht wordt gedaan aan de belangen van alle betrokkenen en het beginsel van de "stok achter de deur"?

Met betrekking tot de eerste vraag is de Commissie van oordeel dat de voorstellen die de Commissie Schone Lei II doet in haar advies, zullen leiden tot een beperking van de toepassing van de wettelijke schuldsaneringsregeling. De Commissie benadrukt evenwel dat een beperking van de instroom in de wettelijke schuldsaneringsregeling geen oplossing biedt voor het bestaande maatschappelijke probleem dat een steeds groter wordende groep mensen in financiële problemen raakt. Beperking van de toegang tot de schuldsaneringsregeling zonder tevens andere maatregelen te nemen zal er slechts toe leiden dat een toenemend aantal mensen niet in staat zal zijn zich op enig moment te ontworstelen aan de hen overweldigende schuldenlast. De Commissie is van oordeel dat een versterking van het buitengerechtelijke voortraject in dit kader een belangrijke bijdrage zou kunnen leveren. De in het concept-wetsvoorstel opgenomen regeling van de "gedwongen schuldregeling" is daarvoor een eerste aanzet. De Commissie is van oordeel dat een nadere uitwerking van deze regeling nuttig kan zijn. De Commissie is voornemens om dit onderwerp nader te bezien. Indien een nadere uitwerking op korte termijn mogelijk blijkt, zal zij u daarover ten behoeve van de voorgenomen wetgeving separaat adviseren. Is dat niet het geval, dan zal het onderwerp nader aan de orde komen in de voorgenomen advisering over de herziening van de insolventiewetgeving.

Met betrekking tot de tweede vraag is de Commissie van oordeel dat de voorstellen die in het concept-wetsvoorstel zijn gepresenteerd op onderdelen inderdaad leiden tot een vereenvoudiging van de wettelijke regeling. Hiertoe dragen in het bijzonder bij de schrapping van het saneringsplan en de voorlopige toelating. Gelet op het feit dat de voorstellen van de Commissie Schone Lei II er toe leiden dat de wettelijke schuldsaneringsregeling nog meer gaat lijken op het faillissement is de Commissie van oordeel dat het de voorkeur zou verdienen om de schuldsaneringsregeling samen met het faillissement en de surseance van betaling te integreren tot één insolventieprocedure waarin aan natuurlijke personen de mogelijkheid wordt geboden een schone lei te verkrijgen.

De commissie zal hieraan in haar voorstellen omtrent aanpassing van de huidige insolventiewetgeving aandacht besteden.

De Commissie onderschrijft de bezwaren van de Commissie Schone Lei II tegen het toekennen van een bijzondere positie aan het Centraal Justitieel Incasso Bureau, zoals is geschied in het concept-wetsvoorstel.

Met betrekking tot de lijst van punten die de Commissie Schone Lei II op blz. 10 van haar advies ter overweging heeft voorgelegd aan de Commissie, overweegt de Commissie het volgende:

Het komt de Commissie juist voor dat een verzoek op grond van art. 287 Fw niet wordt behandeld totdat de vereiste stukken compleet zijn. Het kan evenwel niet zo zijn dat een verzoek eindeloos kan worden aangehouden. Evenmin komt het de Commissie juist voor dat binnengekomen verzoeken niet in behandeling worden genomen en bij de griffie blijven liggen totdat de stukken compleet zijn (zoals thans bij sommige rechtbanken gebeurt). De rechterlijke macht moet een termijn kunnen stellen waarbinnen de stukken alsnog compleet moeten zijn aangeleverd op straffe van niet ontvankelijkheid van het verzoek. Het probleem voor het niet verstrekken van de in artikel 285 Fw bedoelde verklaring ligt bij de gemeente. Die moet daar op worden gewezen.

Naar de mening van de Commissie is de in het concept-wetsvoorstel gekozen formulering voor art. 301, derde lid, Fw juist. De staat van insolventie treedt onmiddellijk in.

De staat van insolventie dient inderdaad in te treden met de uitspraak tot toepassing van de schuldsaneringsregeling. Het wettelijk moment van het intreden van de staat van insolventie bij faillissement spoort reeds thans niet met de bestaande praktijk.

De Commissie is van mening dat met het oog op het verlenen van een schone lei aan een ontruimingsvonnis (eventueel met uitzondering van een ontruiming wegens andere gronden dan het verzaken van financiële verplichtingen door de huurder) de executoriale kracht dient te worden ontnomen. De executoriale kracht zou evenwel moeten "herleven" indien uiteindelijk geen schone lei wordt verkregen of indien tijdens insolventie nieuwe huurachterstanden ontstaan. Alhoewel denkbaar is dat een dergelijke regeling ook zou gelden voor de huur van bedrijfsruimte (ook dergelijke huurschulden gaan immers teniet door het verlenen van een schone lei), geeft de Commissie er de voorkeur aan de regeling te beperken tot huur van woonruimte.

Op de mogelijkheden van nadere uitwerking van de gedwongen schuldregeling is hierboven reeds ingegaan.

Hoogachtend,

Prof. Mr S.C.J.J. Kortmann, voorzitter